

Kerkuilen Werkgroep Zeeuws-Vlaanderen

Bron: Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland.
Foto: André Eijkenaar

JAARVERSLAG 2018

NATUURBESCHERMINGSVERENIGING
de steltkluit
OOST ZEEUWSCH-VLAANDEREN

Kerkuilenwerkgroep Nederland

't DUIMPJE

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave

KUWG Zeeuws-Vlaanderen contactgegevens	1
Wie zijn wij.....	2
Wat doen wij.....	3
Controle van kerkuil nestkasten	3
Werkzaamheden aan kerkuil nestkasten	3
Wat is er gedaan/gebeurd in 2018.....	4
Jaarlijkse vergadering	4
Broedresultaat 2018.....	4
Overzicht broedresultaten.....	5
Overzicht per woonplaats – gemeente.....	6
Wat cijfers over 2018.....	7
Marters in nestkasten.....	8
Educatie	8
Nestkast afsluiten tijdens controle.....	8
Plaatsen van nieuwe nestkasten.....	9
Kerkuilen 2018 in het gebied van Rob Buijsse en Theo Spuesens.....	10
Activiteiten 2019	11
Wat zijn de plannen voor 2019.....	11
Asbestsanering/verbouwing.....	11
Zelf nestkast controleren.....	11
Algemene kerkuilen informatie.....	12

KUWG Zeeuws-Vlaanderen contactgegevens

Kerkuilen Werkgroep Zeeuws-Vlaanderen
Coördinator: Hans Molenaar
Adres: Platschelp 12, 4533 DH Terneuzen
Telefoon: 0115-612008
Mobiel: 06-13290370
Email: h.molenaar@planet.nl

Wie zijn wij.....

Kerkuilen Werkgroep Zeeuws-Vlaanderen is een groep vrijwilligers die werkt onder de paraplu van de Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland (SKWN) en een goede samenwerking heeft met Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut (Oost Zeeuws-Vlaanderen) en Natuurbeschermingsvereniging 't Duumpje (West Zeeuws-Vlaanderen).

Doel en werkzaamheden van de SKWN:

Ongeveer 35 jaar geleden zijn een aantal enthousiaste vrijwilligers, onder leiding van Sjoerd Braaksma begonnen met het ophangen en controleren van nestkasten. Dat was ook noodzakelijk, want het aantal broedparen van de kerkuil werd in 1979 op ongeveer 100 geschat. Mede dankzij de inspanningen van de Vereniging Vogelbescherming Nederland is een netwerk van kerkuilenbeschermers ontstaan met een landelijke dekking. Tot 2004 werd het kerkuilenbeschermingswerk gecoördineerd vanuit Vogelbescherming. Eind 2004 is het onder gebracht bij de SKWN.

(Bron: SKWN).

Momenteel hebben wij 33 actieve vrijwilligers die meewerken aan de instandhouding van de kerkuil. Daarnaast zijn er nog enkele mensen die ons op diverse manieren ondersteunen. Deze activiteiten zijn o.a. het ringen van de kerkuil, het beschikbaar stellen van materiaal voor het maken van de nestkasten.

Wie zijn de vrijwilligers:

W.Baaten; L.Boerjan; C.Buijs; M.Buijsse; R.Buijsse; M.Buise; S.Dekker; C.D'Hoore; L.D'Hoore; P.Heetesonne; G.van der Hel; B.Hoving; R. van de Langkruis; T.Madou; E.Marteijn; E.Matthijs; B.Molenaar; H.Molenaar; E.Nijs; L.Overdijk; L.Persijn; J.Pijcke; S.Rausch; F.Roels; R.Smet; C.Sol; J.Spinnewijn; M.Sponselee; T.Spuesens; M.Storm; I.Tange; F. VandeKeere; B.Vroegindewij.

De personen/bedrijven en organisaties die ons ondersteunen:

J. Pijcke en H. Molenaar, bevoegd ringers.

Karwei Hulst, nestkast-materiaal.

Gamma Terneuzen, nestkast-materiaal.

MSat Axel, anti-marterscherm.

NBV de Steltkluut en NBV 't Duumpje

Wat doen wij

Controle van kerkuil nestkasten

- Minimaal een keer per jaar controleren wij de nestkasten. Dit is om vast te stellen of een kerkuil aanwezig is al dan niet broedend.
- Indien er een broedgeval van de kerkuil in de nestkast aanwezig is worden er aanvullende controle(s) uitgevoerd om het broedsucces te volgen.
- Met toestemming van de nestkastbeheerder worden jonge kerkuilen geringd.
- Indien noodzakelijk wordt de nestkast schoongemaakt (ontdaan van geproduceerde braakballen en opgehoopte ontlasting).
- Braakballen worden verzameld en eventueel doorgestuurd naar de Zoogdieren Werkgroep Nederland voor analyse eetgewoonte van de kerkuil. Resultaten worden uitgereikt aan de nestkastbeheerder.
- Het verzamelen en analyseren van de nestkastgegevens. Deze worden in een rapport verwerkt en o.a. doorgestuurd naar de Zeeuwse coördinator en opgenomen in het Zeeuws verslag.

Werkzaamheden aan kerkuil nestkasten

- Wanneer het niet meer mogelijk is voor de kerkuil om in de nestkast te komen, en er geen alternatieven beschikbaar zijn, wordt de nestkast verwijderd. Voorbeeld: als b.v. de schuur hermetisch wordt dicht gemaakt.
- Reguliere werkzaamheden om de nestkast in goede condities te houden.
- Nestkasten welke "hoog" hangen worden in overleg met de nestkastbeheerder verplaatst naar een lagere locatie. Hier hebben we te maken met een ARBO veiligheid aspect m.b.t. klimmen op ladders.
- Plaatsen van nieuwe nestkasten: Van particulieren komen verzoeken voor het plaatsen van een kerkuilen nestkast. De werkgroep doet onderzoek (locatie en omgeving) of aan dit verzoek gehoor kan worden gegeven. Bij goedkeuring wordt door de werkgroep in overleg met de beheerder de nestkast geplaatst.

Wat is er gedaan/gebeurd in 2018.

Het seizoen 2018 is voorbij en dan is het weer tijd om terug te kijken naar het afgelopen seizoen, wat is er allemaal gebeurd en gedaan en hoe heeft de kerkuil zich gehouden in ons werkgebied Zeeuws-Vlaanderen.

Jaarlijkse vergadering.

Op 1 maart 2018 was de opening van het seizoen met de jaarvergadering. Hier is teruggekeken naar het voorgaande jaar 2017, broedresultaat van de kerkuil en onze activiteiten in het algemeen.

Het nestkastenbestand is waar nodig opnieuw ingedeeld tussen de teams die de controles gaan uitvoeren.

Na het uitwisselen van informatie en ideeën, bespreken van activiteiten voor het komende seizoen was de werkgroep klaar voor het nieuwe seizoen.

Ook coördinatoren van onze zuiderburen zijn aanwezig en worden wederzijds onze gegevens uitgewisseld.

Onze oproep voor nieuwe vrijwilligers heeft succes. Twee nieuwe vrijwilligers zijn welkom in de werkgroep. Beide hebben met een of meerdere controleurs meegelopen om kennis en ervaring op te doen. Maar, we kunnen nog steeds vrijwilligers gebruiken.

Broedresultaat 2018.

Dit zijn altijd weer de gegevens waar we na het broedseizoen naar uitkijken.

Na 3 achtereenvolgende jaren van records op het aantal broedsels zou het zeker eens een keer minder worden. Gedurende het broedseizoen was er geen informatie binnengekomen dat het ergens niet goed ging dus een rustig en voorspelbaar broedseizoen en voor zover bekend was er genoeg voedsel (muizen) voorhanden.

Na het verzamelen en analyseren van de binnengekomen gegevens van de 1^e legfels was het duidelijk dat de cijfers achter zouden blijven in vergelijking met 2017, het zijn kleine verschillen. Dus volverwachting wachten op de gegevens van eventuele tweede broedsels, alleen net als in 2017 was dit weer een minpuntje.

Het lijkt maar niet te lukken met de tweede broedsels.

KERKUILEN WERKGROEP – ZEEUWS-VLAANDEREN

Overzicht broedresultaten.

	2013 (O)	2014 (O)	2015 (O)	2015 (W)	2016	2017	2018
Algemene info							
Aantal nestkasten			146	76	225	224	236
Aantal gecontroleerde nestkasten			139	27	220	218	226
Aantal wildnesten			0	-	6	11	7
Geen broedgevallen							
KU solitair aanwezig	18	24	35	5	49	29	35
KU paar aanwezig, geen broedgeval	1	2	7	0	12	6	4
1e broedsel							
aantal nestkasten succesvol	12	19	27	9	54	64	60
aantal nestkasten mislukt	-	-	3	1	10	5	4
aantal uitgevlogen juvenielen			65	27	117	195	159
aantal geringd			43	0	69	159	137
2e broedsel							
aantal nestkasten succesvol	-	7	2	-	0	2	1
aantal nestkasten mislukt	-	-	1	-	4	3	2
aantal uitgevlogen juvenielen			4	-	0	4	2
aantal geringd			0	-	0	0	0
Diversen							
nestkast bezet door Holenduif	1	6	12	1	11	12	12
nestkast bezet door Kauw	-	1	3	2	6	2	6
nestkast bezet door Torenavalk	-	-	-	-	-	-	1

Overzicht per woonplaats – gemeente

Een overzicht van de broedlocaties (eerste, tweede, succes en mislukte broedsels) per woonplaats en gemeente.

	Hulst	Sluis	Terneuzen
Aardenburg		2	
Axel			2
Biervliet			3
Cadzand		2	
Clinge	2		
Eede		2	
Groede		3	
Hengstdijk	2		
Hoek			3
Hoofdplaat		2	
Hulst	4		
IJzendijke		4	
Kloosterzande	2		
Koewacht			4
Kuitaart	1		
Nieuw-Namen	1		
Nieuwvliet		1	
Ossensisse	2		
Overslag			2
Philippine			2
Retranchement		2	
Sas van Gent			2
Schoondijke		1	
Sint Jansteen	1		
Sint Kruis		1	
Sluis		2	
Sluiskil			1
Terhole	2		
Walsoorden	1		
Waterlandkerkje		3	
Zaamslag			4
Zuiddorpe			2
Totaal	18	25	25

Wat cijfers over 2018.

Algemeen:

Het aantal nestkasten wat we onder onze hoede hebben is iets toegenomen.

In 2018 hadden we 236 nestkasten in beheer.

Het aantal nestkasten wat in totaal minimaal één maal is gecontroleerd is hoog namelijk bijna 96%. Een prima resultaat dank zij de controleurs.

Bezette nestkasten zonder te broeden.

Het aantal solitair (35) en/of niet broedend paar kerkuil(en) (4) heeft geen invloed op de aantallen broedgevallen. Het is niet ongewoon dat tijdens het broedsel de kerkuilman zijn rust probeert te vinden in een nestkast in de nabijheid van de nestkast waarin gebroed wordt. Maar met deze cijfers hebben we wel een beeld van de bezettingsgraad van de nestkasten.

Gemeten over het aantal gecontroleerde nestkasten is bijna 45% van de nestkasten in gebruik. In 2017 was dit ruim 49%.

1^e Broedsels.

Het aantal geslaagde broedsels was in 2018 gedaald (van 64 naar 60) en het aantal mislukte broedsels is afgenomen (van 5 naar 4).

Het aantal uitgevlogen juveniele kerkuilen is gedaald van 195 naar 159.

Van deze juveniele kerkuilen zijn er 137 voorzien van een ring en zijn de gegevens zoals gewicht, vleugellengte en geslacht (indien vastgesteld) doorgegeven aan het Vogelringstation.

Een belangrijk gegeven voor het succes van de kerkuil is het aantal juvenielen dat per nestkast is uitgekomen.

Aantal juvenielen per nestkast in 2016: 2,16

Aantal juvenielen per nestkast in 2017: 2,95

Aantal juvenielen per nestkast in 2018: 2,65

2^e Broedsels.

Kort gezegd was dit slecht en met onbekende reden. Ook landelijke neemt het aantal tweede broedsels af.

Diversen:

Al meerdere jaren houden we ook de nestkasten bij die gebruikt worden door andere soorten zoals de holenduif en kauw.

Over 2017 is het aantal nestkasten bezet door holenduif gelijk gebleven, het aantal kauwen is toegenomen. Het percentage van de nestkasten dat in gebruik is door holenduif en kauw is toegenomen naar bijna 8%.

Een speciale vermelding is een succesvol broedsel van de torenvalk in de nestkast van de kerkuil. Hier zijn twee jonge torenvalken uit voortgekomen.

Marters in nestkasten

In een van de nestkasten waren uitwerpselen gevonden van de marter en dat was een eerste melding in onze regio. We moesten op zoek naar een oplossing om de marter uit de nestkast te houden. Met ervaring uit andere provincies contact opgenomen met MSAT uit Axel. De vraag was of deze oude satellietschotels hadden liggen die we mochten gebruiken. Moest wel uitleggen wat precies het probleem was maar zonder veel na de denken mocht ik de voorraad meenemen.

De schotels aangepast en geplaatst op de nestkast.

Kort daarna een tweede melding, deze nieuwe locatie ook meteen maar voorzien van een anti-marterscherm.

We zijn dus m.b.v. MSAT uit Axel voorbereid voor meerdere marters en/of katten die soms ook gebruik maken van onze nestkasten.

*Foto Hans Molenaar.
Nestkast met anti-marterscherm.*

Educatie

Presentatie bij Staatsbosbeheer.

De vrijwilligers van Staatsbosbeheer organiseren (tussen Pasen en herfstvakantie) elke zondagmiddag een activiteit voor voornamelijk de kinderen in de Braakman Boerderij van Staatsbosbeheer. Net als in voorgaande jaren hebben we hier ook weer een presentatie van de kerkuil gegeven.

Nestkast afsluiten tijdens controle.

Het is zeer wenselijk om tijdens de controle van de nestkast het invlieggat af te sluiten en daarna pas de nestkast te controleren.

Het doel is om de kerkuil(en) in de nestkast te houden en uitvliegen te voorkomen.

Om dit te stimuleren zijn door de SKWN enkele telescoopstokken ter beschikking

gesteld. Na wat aanpassing (ook aan de nestkasten) zijn deze in de praktijk getest. Ik heb zelf goede ervaringen met het gebruik van de telescoopstok.

Kan de stok bevestigen aan de nestkast zonder deze al de tijd te moeten vasthouden. Na de controle laten we het invlieggat nog ongeveer 5 tot 10 minuten gesloten en halen daarna pas voorzichtig de telescoopstok weg. In deze tijd is de rust in de nestkast teruggekeerd en zullen de kerkuil(en) de nestkast niet verlaten. Voor onze regio hebben we 3 sets telescoopstokken tot onze beschikking.

<i>Foto's Hans Molenaar</i>		
<i>Nestkast zonder in- uitlooppijp</i>	<i>Nestkast met telescoopstok voor afsluiten invliegopening.</i>	<i>Nestkast met in- uitlooppijp</i>

Plaatsen van nieuwe nestkasten.

Na jaren dienst te hebben gedaan waren er nestkasten die aan vervanging toe waren of dat er verzoeken waren om nieuwe nestkasten te plaatsen. Om dit te kunnen bekostigen zijn we op zoek gegaan naar sponsors omdat wij als groep vrijwilligers geen directe financiële middelen hebben.

Uiteindelijk hebben in 2018 Karwei Hulst, Gamma Terneuzen ons materiaal voor het bouwen van de nestkasten ter beschikking gesteld, waarvoor onze dank.

Kerkuilen 2018 in het gebied van Rob Buijsse en Theo Spuesens.

Op maandag 2 juli vertrokken Rob en ondergetekende naar ons eerste adres om te kijken en te luisteren wat de kast eigenaren ons te vertellen hadden. Zoals de meeste van de controleurs wel doen denk ik, maken we eerst altijd een praatje met de eigenaren van de kasten. Onze ervaring is dat dit altijd zeer op prijs wordt gesteld. De eigenaren voelen zich ook verantwoordelijk voor "hun kerkuilen" en zijn altijd blij als er inderdaad jonge kerkuilen zijn. Maar ook als er na soms jarenlang wachten eindelijk tekenen zijn die duiden op de aanwezigheid van kerkuilen. Zo hadden we op een adres waar al jaren een kast hangt nu eindelijk het bewijs dat er inderdaad een kerkuil de ruimte had bezocht waar de kast hangt. Bovenaan de trap naar de zolder vonden we een veertje van een kerkuil het begin is er.

Op weer een ander adres werd voor het eerst na jaren daadwerkelijk een ei gevonden in de kast die ongeveer een jaar geleden is verplaatst. Het is bij dat ene ei gebleven maar toch.

En tenslotte bij weer een ander adres, waar al een aantal braakballen werden gevonden, vloog bij het betreden van de zolder een kerkuil weg.

Je kunt wel begrijpen dat dit voor de kasteigenaren een enorme opsteker is.

Voor ons trouwens ook, je wil zo graag dat er bij al die eigenaren ook daadwerkelijk eens een uilenpaar tot broeden komt. Dus vol goede moed het nieuwe jaar in.

Theo Spuesens.

*Foto Theo Spuesens
Nestkast met jonge kerkuilen.*

Activiteiten 2019

Wat zijn de plannen voor 2019.

- Het houden van onze jaarvergadering (februari 2019) als begin van het nieuwe seizoen.
- Nestkasten controleren op aanwezigheid van de kerkuil.
- Informatie verzamelen over het broedsucces om ons rapport inhoud te geven.
- Het ringen van jonge kerkuilen (in overleg met nestkastbeheerder).
- Uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan de nestkasten.
- Proberen om weer sponsoren te vinden die ons met het ter beschikking stellen van materieel en/of het leveren van materiaal willen ondersteunen.
- Het gebruik van de digitale nestkaart verder optimaliseren

Asbestsanering/verbouwing.

Tijdens een verbouwing aan schuur/loods (bijvoorbeeld asbestsanering, restauratie) waar een nestkast is geplaatst is het van belang dat we over deze geplande activiteit zo snel mogelijk geïnformeerd worden.

Het is ons doel om te kijken welke maatregelen we moeten nemen om de kerkuil en nestkast het beste te beschermen tijdens de werkzaamheden.

Het kan dan b.v. zijn dat we tijdelijk in de omgeving extra nestkasten komen plaatsen. Daarom ons verzoek, zodra bekend is dat werkzaamheden gaan plaats vinden neem contact op met de controleur of coördinator. We zullen dan in overleg kijken naar mogelijke oplossingen.

Zelf nestkast controleren.

Zoals vorig jaar vermeld zijn er steeds meer nestkastbeheerders die zelf de controle en/of schoonmaak van de nestkast willen uitvoeren.

Zelf zijn we hier altijd wat terughoudend in geweest dit alles m.b.t. de mogelijke verstoringen die zich kunnen voordoen.

Om toch tegemoet te komen aan de vraag zijn we bezig met het opstellen van een stukje documentatie waarin wordt beschreven onder welke omstandigheden en hoe de nestkastbeheerders de nestkast mogen en kunnen controleren.

Mochten er nestkastbeheerders zijn die hier geïnteresseerd in zijn moeten zij het de controleur/coördinator even laten weten.

EN natuurlijk genieten van al onze activiteiten ter bescherming van de kerkuil.

Algemene kerkuilen informatie.

Voor meer informatie over de kerkuil in het algemeen kunt u terecht op:
www.kerkuil.com

Jaarverslagen van Zeeuwse regio's zijn te vinden op
http://www.kerkuil.com/pg-17825-7-28963/pagina/regionieuws_zeeland.html

Hier kunt u zich ook aanmelden (einde van de pagina) voor de gratis digitale nieuwsbrief.

Opgemaakt door Hans Molenaar.
Februari 2019